

## GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 14/2005 rd

**Regeringens proposition om godkännande av vissa internationella protokoll som upprättats inom området för atomansvarighet samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i dessa protokoll och om ändring av atomansvarighetslagen**

*Till ekonomiutskottet*

### INLEDNING

#### *Remiss*

Riksdagen remitterade den 8 februari 2005 en proposition om godkännande av vissa internationella protokoll som upprättats inom området för atomansvarighet samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i dessa protokoll och om ändring av atomansvarighetslagen (RP 2/2005 rd) till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till ekonomiutskottet.

#### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- regeringsråd Yrjö Sahrakorpi, handels- och industriministeriet
- lagstiftningsråd Ronald Wrede, utrikesministeriet
- lagstiftningsråd Joni Heliskoski, justitieministeriet
- professor Ilkka Saraviita.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av professor Tuomas Ojanen.

### PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i Paris den 12 februari 2004 upprättade protokollet om ändring av konventionen av den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område i dess lydelse enligt tilläggsprotokollet av den 28 januari 1964 och ändringsprotokollet av den 16 november 1982, till den del protokollet hör till Finlands behörighet. Dessutom föreslår regeringen att riksdagen godkänner det i Paris den 12 februari 2004 upprättade protokollet

om ändring av konventionen av den 31 januari 1963 utgörande tillägg till Pariskonventionen av den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område, i dess lydelse enligt tilläggsprotokollet av den 28 januari 1964 och ändringsprotokollet av den 16 november 1982. I propositionen ingår förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollen som hör till området för lagstiftningen och om ändring av atomansvarighetslagen.

Det förstnämnda protokollet, Parisprotokollet, träder internationellt i kraft när två tredjedelar av de fördragsslutande parterna har bundit sig till det. Det andra protokollet, Brysselprotokollet, träder internationellt i kraft när alla fördragsslutande parter har bundit sig till det.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet samtidigt som protokollen träder i kraft för Finlands del.

Regeringen redogör i propositionen för behovet av riksdagens samtycke och resonerar kring

bestämmelserna utifrån egendomsskyddet i grundlagens 15 § och näringsfriheten i grundlagens 18 §. Regeringen anser att protokollen kan godkännas med enkel majoritet och de föreslagna lagarna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom riksdagens samtycke enligt motiven inte behövs när det gäller punkt M i Parisprotokollet men det trots allt föreskrivs om saken i förslaget till lag om ändring av atomansvarighetslagen, anser regeringen det önskvärt att utlåtande inhämtas från grundlagsutskottet.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Motivering*

#### **Konventionsbestämmelserna**

##### *Riksdagens samtycke*

Regeringen förslår att riksdagen godkänner det i Paris den 12 februari 2004 upprättade protokollet om ändring av konventionen av den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område med senare ändringar (Parisprotokollet), till den del protokollet hör till Finlands behörighet. Dessutom föreslår regeringen att riksdagen godkänner det i Paris den 12 februari 2004 upprättade protokollet om ändring av den konvention som utgör tillägg till ovan nämnda konvention (Brysselprotokollet).

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen godkänner riksdagen fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande.

Protokollen innehåller en lång rad bestämmelser som enligt redogörelsen i propositionsmotiven hör till området för lagstiftningen. Riksdagens samtycke till protokollen krävs också för att bestämmelserna kan medföra utgifter som binder riksdagens budgetbefogenheter (GrUU 51/2001 rd, s. 2/I).

##### *Godkännandebeslutets räckvidd*

Riksdagens beslut att godkänna Brysselprotokollet omfattar enligt propositionen hela protokollet. Detta stämmer överens med nuvarande praxis som bygger på formuleringen i 94 § 1 mom. i grundlagen (se t.ex. GrUU 38/2001 rd, s. 3/II, GrUU 11/2000 rd, s. 3/I).

Genom punkt M i Parisprotokollet ändras artikel 13 i konventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område. Artikel 13 gäller behörig domstol i de fall som avses i konventionen. I gemenskapslagstiftningen regleras frågan i rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Punkt M i Parisprotokollet omfattas av EG:s behörighet till de delar som förordningen täcker. Saken påverkas inte av att det i 37 § i lagförslag 3 finns en hänvisning till artikel 13 i konventionen och de bestämmelser i Parisprotokollet genom vilka artikel 13 ändras. Förslaget att riksdagen godkänner protokollet bara till den del det hör till Finlands behörighet är förenligt med vedertagen praxis när det gäller formuleringen för godkännandebeslutet i situationer som denna (GrUU 48/2004 rd, s. 3/I).

##### *Förhållande till grundlagen*

De bestämmelser i protokollen som ingår i Finlands behörighet gäller inte grundlagen i den

mening som avses i 94 §. Därmed fattas beslut om godkännande av dem med enkel majoritet.

## Lagförslagen

### *Förslagen till ikraftsättandelag*

Ett förslag till lag om sättande i kraft av en internationell förpliktelse behandlas enligt 95 § 2 mom. i grundlagen i vanlig lagstiftningsordning. Men om förslaget gäller grundlagen eller ändring av rikets territorium, ska riksdagen utan att förslaget lämnas vilande godkänna det med ett beslut som fattats med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

Bestämmelserna i protokollen är inte problematiska med tanke på grundlagen och det finns inte heller något annat att anmärka på ur konstitutionell synvinkel, och därför kan lagförslag 1 och 2 behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

### *Lagförslag 3*

*Tillämpningsområde.* Enligt den föreslagna 2 § kan genom förordning av statsrådet föreskrivas att atomansvarighetslagen inte ska tillämpas på atombränsle eller radioaktiva produkter, om den risk för atomskada som är förbunden med bränslet eller produkterna är ringa. Att lagens räckvidd regleras genom förordning är inte helt problemfritt med tanke på grundlagens 80 § och författningshierarkin (GrUU 8/2002 rd, s. 3/II, GrUU 26/2001 rd, s. 6/II). Genom kriterierna små mängder, låg anrikningsgrad och ringa radioaktivitet begränsar förslaget trots allt förordningsutfärdarens befogenheter. Avsikten är, påpekas det i motiven, att bestämmelsen också framöver ska tillämpas i överensstämmelse med de beslut OECD:s kärnenergiorganisations styrelse utfärdar. Styrelsens beslut har vanligen gällt små partier atomsubstans för forskningsändamål. Om bemyndigandet att utfärda förord-

ning förstår och tolkas på detta sätt utgör det enligt utskottets mening inget problem med avseende på grundlagen.

*Ikraftträdande.* Bestämmelser om när lagen träder i kraft föreslås bli utfärdade genom förordning av statsrådet. I och med att kopplingen mellan bestämmelserna i lagförslaget och bestämmelserna om Finlands internationella förpliktelser är så pass stark, anser utskottet att det föreligger sådana särskilda skäl som avses i 79 § 3 mom. i grundlagen. Förslaget påverkar inte lagstiftningsordningen.

Enligt propositionsmotiven kan ikraftträdandetidpunkten för bestämmelserna i lagförslaget variera beroende på om Paris- och Brysselprotokollen träder i kraft samtidigt eller vid olika tidpunkter. Utskottet påpekar att ikraftträdandebestämmelsen i den föreslagna lagen inte medger att lagen införs gradvis.

## *Utlåtande*

Grundlagsutskottet anför

*att riksdagens samtycke behövs för det i Paris den 12 februari 2004 upprättade protokollet om ändring av konventionen om skadeståndsansvar på atomenergis område till den del det hör till Finlands behörighet samt för det i Paris den 12 februari 2004 upprättade protokollet om ändring av konventionen utgörande tillägg till konventionen om skadeståndsansvar på atomenergis område,*

*att beslut om protokollen fattas med enkel majoritet och*

*att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.*

**GrUU 14/2005 rd — RP 2/2005 rd**

Helsingfors den 21 april 2005

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Arja Alho /sd  
medl. Leena Harkimo /saml  
Roger Jansson /sv  
Annika Lapintie /vänst  
Outi Ojala /vänst  
Reino Ojala /sd  
Markku Rossi /cent

Simo Rundgren /cent  
Arto Satonen /saml  
Seppo Särkiniemi /cent  
Ilkka Taipale /sd  
ers. Rosa Meriläinen /gröna  
Terhi Peltokorpi /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Sami Manninen.